

EL LLUÍS DE LA COSTA

Una vida entre acordions

Roser Reixach

Els vells acordionistes –aquells que escampats pel territori amenitzaven les festes de les zones rurals– són una tipologia de personatges que els darrers anys han estat coneguts gràcies a l'interès creixent per aquest instrument. Un d'aquests és en Lluís Sabata Puig, el Lluís de la Costa, que als seus vuitanta-vuit anys encara toca sovint l'acordió, ara només en trobades, però que manté viva la memòria de l'època en què ell recorria gran part del Berguedà i el Lluçanès. Amb ell resseguim la història de l'acordió al segle XX, des dels diatònics de botons als de piano i al retorn dels primers, fins a l'aparició de les trobades o la nova embranzida amb una generació jove que ha tornat a posar en primera línia aquest instrument.

Va néixer a Ballús, a Avià (Berguedà), i la mare era de Josa del Cadí. Potser per això algú li va dir fa temps que ell devia tenir algun gen d'aquests del Pirineu que li va fer agafar l'acordió des de ben petit. Amb poc més d'un any tota la família va marxar cap a la Costa de la Cavalleria, una casa del municipi de Merlès, i ben a prop de Prats de Lluçanès. Allà va viure la seva infantesa amb els quatre germans, treballant amb els pares, ajudant a casa i anant poc a l'escola: «A l'escola hi havia anat més o menys perquè no hi havia mai mestra. En posaven una i al cap de quatre dies ja marxava. No s'hi volien estar. Hi anaven tres o quatre canalles. Avui, perquè plouia, no n'hi anava cap; demà, perquè feia mal temps..., i s'avorrien i marxaven. Havia anat a Merlès, però molt poc. També a dalt a Pinós havia anat amb un capellà,

allò que dius, arribàvem, ell tenia un bon foc, es posava allà i anar xerrant i xerrant, i poca cosa. De lletra, en tinc ben poca.»

L'APRENTATGE

Mentre guardava les vaques de casa, i ho va fer fins als deu o onze anys, va començar la seva afició per l'acordió, i com que n'anava aprenent sol, al final va acabar tocant-lo amb la mà esquerra encara que no sigui esquerrà: «Vaig aprendre a tocar l'acordió per allà a casa, per aquells boscos guardant vaques. Ens trobàvem amb un noi de Llofrens, una casa de Pinós, i ell en tenia un i me n'ensenyava encara que no sabia tocar gairebé res. Me'l deixava, i a mi m'agradava molt. I una vegada vaig anar a Gironella pels Reis, i tenia un cosí que li'n van passar un i ell no en va fer cap cas. I jo tota l'estona que vaig ser allà vaig estar tocant-lo. I quan l'endemà marxava, la tia li diu al cosí: «Dóna-li aquest acordió, tu no en fas cas». I me'l va dar. I llavors jo tenia cinc anys. I des d'aleshores estant l'he tocat sempre més. Fa vuitanta-tres anys que toco l'acordió.»

Una vegada acabada la guerra, com que continuava amb la mateixa afició, va decidir-se a comprar-ne un i, en no tenir diners, va haver de conformar-se amb un d'espatllat: «El de Llofrens tenia un trasto vell, però l'hagués tingut jo llavors! Vaig passar molt temps amb un trasto d'aquells de canalla, senzill, fins que el vaig tenir trin-xat, i després va venir la guerra, i en acabar en vaig comprar un al-

tre, de fusta, ben pollat i desafinat. El vaig comprar a un home que solia passar, de Vallgatina, que es dedicava a anar per pagès a comprar rellotges i tot el que trobava i tornar-ho a vendre. I un dia quan tancava les vaques al vespre es presenta a casa i es treu d'allà dins d'un sac un acordió que fotia llàstima! Però per 10 pessetes! I tocar tocava molt bé, però estava molt malament de la manxa. I la hi vaig comprar. El vaig arreglar una mica, ho vaig arrencar tot, vaig agafar tires d'un paraigües negre perquè no tenia res més, en vaig fer unes tires com el dit, i les hi vaig posar. I el pare em deia: «L'has deixat com nou: si llavors valia 10 pessetes, ara en val 30». I amb aquell hi vaig fer molta campanya perquè tocava bé.»

Així va anar practicant a estones fins que ja tenia un petit repertori i li va sortir una actuació molt a la vora de casa: «La primera actuació va ser al cap de poc que havia acabat la guerra. Va venir a Pinós un xicot d'aquí a baix, a Navàs, a tocar l'acordió per fer ball i els en va comptar 15 pessetes. I jo, mentre venien números, li vaig dir si me'l deixava tocar. Era una mica més bo que el meu, i els que es cuidaven del ball ho van veure i em van demanar d'anar-hi el pròxim dia. Em van dir que em donarien 10 pessetes, a ell li'n donaven 15 perquè es dedicava a això, però jo era la primera vegada. 10 pessetes, oi, aprofitar-les!

Vaig anar allà a Pinós el dia que em van dir i més bé o més malament me'n vaig sortir i llavors van venir els d'allà baix a Gaià, si hi volia anar a fer les caramelles, I tant i tant em van conquistar que

Tocant l'acordió a casa seva de Manresa.

hi vaig anar, i em van donar 100 pessetes. Carai, vaig pensar, ja et pots comprar un bon acordió ara!» Ell continuava, però, amb la feina de pagès, ajudant els pares, i quan podia anava a tocar, encara que els primers temps aquests no veien clar que es dediqués a la música: «De primer a casa no ho entenien..., però quan van veure que guanyava més cèntims que treballant... Quan em vaig casar, el 1947, a Viladomiu vaig passar tot un any guanyant 90,20 pessetes cada setmana, i anant a tocar me'n daven 100 una sola tarda. Jo ja em treia doble setmanada.

També havíem tocat més o menys amb el meu germà que es va morir. Jo li havia comprat un bombo i aprenia a tocar la *jazz band* que en deien llavors, i havíem anat junts a algun lloc. Ens deïem Orquestrina, un nom que posava el bombo gros.»

EL TREBALL A LA FÀBRICA

Als vint-i-cinc anys es va casar i se'n va anar a viure a Viladomiu Nou, on s'hi va estar deu anys. En aquest temps va anar combinant la feina en el sector tèxtil amb la seva afició, però alhora va intentar pujar de categoria laboral: «A Viladomiu Nou feia de peó a la

fàbrica. A fora d'hores vaig anar a aprendre de contramestre, els treballs que vaig tenir perquè m'ho concedessin! Vaig pensar, coi, un contramestre guanya el doble que jo, ho has de provar.»

Després va anar un temps a Sant Feliu Sasserra fins que es va establir definitivament a Manresa, on encara viu actualment amb el seu fill: «I quan em vaig veure capaç de fer de contramestre me'n vaig anar a Sant Feliu Sasserra, després a Avinyó i finalment a Manresa, i, d'aquí, no me n'he mogut fins al dia que vaig plegar. A Sant Feliu Sasserra, hi vaig estar tres mesos perquè em van enganyar amb els tractes que m'havien fet. I me'n vaig anar a Avinyó, de contramestre en una fabriqueta que li deïen a cal Ferrer Gros, i allà, la veritat, s'hi estava molt bé i estaven molt contents de nosaltres, perquè ella també hi treballava, però la meva idea era tornar-me a ficar en una casa gran. I aquells anys no es trobaven pisos enlloc, feina a tot arreu... Llavors a Manresa vaig trobar una caseta que estaven fent quasi al capdamunt de la carretera de Santpedor, unes plantes baixes que estaven fetes sobre uns camps de tomaqueres que encara esgarrapant al terra sortien les canyes. Una cosa més mal feta...!Es va

arribar a cobrir i ens hi vam ficar i la vam anar arreglant, i quan ja quasi la teníem arreglada me la vaig vendre i me'n vaig anar cap aquí de lloguer, i no ens n'hem mogut en seixanta anys.»

Tota l'experiència que té amb l'acordió, la va anar adquirint a mesura que anava experimentant nous temes i que escoltava altres músics, però mai va arribar a aprendre solfeig, encara que va fer un intent de molt jove: «Al començament vaig anar tres dies amb un de Prats de Lluçanès que li deïen el Sidro Tet. Hi havia d'anar al vespre, però no m'anava bé. Llavors aquest home treballava a la fàbrica, plegava a les dotze del migdia i s'hi tornava a posar a les dues i em va dir que hauria de ser de tres quarts d'una a la una, un quart. Hi vaig anar tres vegades. Era l'estiu, i quan plegàvem de treballar, jo amb la bici cap a Prats. El meu germà em va dir que no ho faria pas gaires dies, anar a prendre aquestes soledades al migdia, i llavors arribar a casa i encara haver de dinar i tornar a treballar. Li volia pagar els tres dies, però no me'ls va voler cobrar. I no me'n recordo pas res de solfa.»

Al llarg de la seva trajectòria com a acordionista ha utilitzat bàsica-

ment dos acordions, un de diatònic de botons i més endavant un de teclat, quan aquests es van posar de moda i van arraconar els altres: «El primer acordió que vaig tenir és ara en alguna casa d'Avià, i encara el tornaria a comprar, però em van dir que no me'l vendrien pas.

Vaig canviar dues vegades d'acordió. Primer en vaig comprar un de diatònic, que diuen, de tres rengles, i amb aquell vaig fer força campanya. I quan ja veia que guanyava alguns cèntims i tots anaven amb acordió piano, que llavors no se'n trobaven, en vaig voler un. Va venir un músic d'aquí Solsona que coneixia algú i quan estaven engrescats per vendre'l m'hi va acompanyar, i era en aquella casa on fan la fira dels reis, a Montclar, i me'l van vendre per onze-centes pessetes que llavors dèiem en comptes de mil cent. I el meu pare es posava les mans al cap: «—On vas a parar? Si amb aquests cèntims compraries un parell de bous». «—*Bueno*, però a mi no m'agraden els bous i m'agrada això». I al cap d'un any va tornar aquell senyor que me l'havia venut, que li havia de tornar a vendre i me'n dava el doble, i el meu pare s'esgarrifava: «—Noi, això sí que no ho entenc, si un parell de bous no ho valen això». Jo prou li hagués dat, però llavors se m'hauria acabat anar enlloc. És el que em vaig vendre quan vaig plegar.»

LES ACTUACIONS

En tots aquests anys va actuar a les festes majors i als balls de cap de setmana, i va recórrer una petita àrea de la Catalunya central on era molt conegut: Sant Pau de Pinós, Santa Maria de Pinós, la vall de Vilaramó, Sant Esteve de Vilaramó, Gaià, Galera, cal Bassachs, el Grapal, cal Rosal, Sagàs, Peguera, Sant Maurici, la Guàrdia, Sant Climent de la Riba, Can Pou de les Heures, Gisclareny, Lluçà, Perafita, Sant Martí d'Albars, el Pont del Blanqué, Sant Feliu Sasserra..., i a partir del 1957 a

Lluís Sabata tocant a la sortida de missa de Ginebret, el setembre del 2010.

Manresa, a la barriada Mion o a ca l'Aligué, del Guix. A part, unes quantes vegades havia fet desplaçaments més llunyans, cap al Berguedà, molt a Gisclareny, lloc on va deixar d'anar pels nombrosos contratemps amb què s'havia trobat: «Per Nadal i Pasqua feia ball a Merlès. Tan aviat com vaig poder deixar de guardar vaques hi anava sempre, i també a Pinós i a la vall de Vilaramó. Els darrers anys hi havia anat dotzenes de vegades a tocar. Feien ball cada quinze dies.

Per anar a Gisclareny pujava amb el tren de les onze i passava per Gironella fins a Guardiola. Allà m'esperaven, a vegades amb matxo o cavall, i hi havia dues horettes ben bones fins a dalt. Un dia pujava sol cap a l'estiu. Tot d'un plegat es va presentar una bromada que la vaig veure venir, quatre trons, pedra, aigua... Jo em vaig treure l'americana i me la vaig posar sobre l'acordió que portava a l'esquena perquè no se'm mullés. Em vaig fotre ben tou, un llamp, un altre... Potser és l'única vegada que vaig pensar: «Avui no te n'escapes, d'aquí». Arribo a la casa, i no em

podien deixar roba perquè l'home era petit. Primer em van fer dinar i després al llit, a fer migdiada, i mentre em van eixugar la roba i me la van planxar.

Una altra vegada també a Gisclareny se m'agafa a nevar mentre anava tocant cap a les dues o les tres de la matinada. Havia de ser a la feina a Viladomiu a les vuit del matí. Jo havia de baixar amb el tren que sortia de Guardiola a les cinc o les sis. I vinga neu, ells deien que no patís..., que ja hi estaven acostumats. I quan va ser hora de plegar em van baixar amb una mula fins agafar el tren, i sort que el temporal ja havia passat. Però hi havia un pam de neu. I aquella vegada vaig dir prou.

Em van tornar a trucar però els vaig dir que millor que no m'ho diguessin més perquè sempre hi tenia peripècies, i vaig deixar d'anar-hi.»

Una altra de les activitats on va participar durant anys va ser a les caramelles, on acompanyava els cants de Pasqua per les cases de pagès de diverses poblacions: «A caramelles havia anat a Cornet

quatre o cinc anys fins que em vaig cansar. Perquè arribava el dia de Pasqua al migdia i només tenia ganes d'anar a dormir. Anaves esperant Pasqua amb aquell deler i com que la nit antes era anar corrent, no tenies sinó ganes de reposar, i vaig dir prou. Les caramelles, les començàvem dissabte a les vuit del matí quan tocaven l'al·leluia, i fins al diumenge per allà les tres o les quatre de la tarda. La missa, la feien més tard i, en sortir, vinga cantar caramelles i tocar allò dels cascavells que deien.

Dormíem ben poc i anàvem corrent d'una casa a l'altra, que ja ens esperaven. Jo acompanyava els que cantaven. A les cases on hi havia noies tocàvem dos balls i ballàvem amb les noies de la casa. Com que en totes hi havia jovent que venia a caramelles ens feien pujar a dalt: allà cantàvem i ens convidaven, i ens hi passàvem mitja hora, i així tota la nit. Les hores més dolentes eren de les tres fins a les sis o les set del matí. A vegades quedàvem aturats en alguna casa. Algú se n'anava al paller, altres a l'estable amb la mula, perquè encara feia fred hi havia anys, i quan es feia clar, tornem-hi, i fins allà les dues o les tres del migdia. Acostumaven a donar ous a tot arreu i a alguna casa cèntims, però a molt poques.

Anàvem a peu, portàvem un animal guarnit, que era el que carregava els ous en unes cistelles d'aquelles grans a cada banda. Anàvem a llogar els guarniments a Berga; ara ja no se'n trobarien enlloc, d'aquells tan macos, amb unes tatxes lluentes i un collar de picarols.»

En una societat on tota la informació es transmetia oralment, la manera de contactar entre els músics i organitzadors era a les mateixes festes quan es trobaven: «El telèfon no existia; al que li interessava llogar algú anava al lloc on feien ball i quedaven per tal dia. A altres llocs com Gisclareny, el que tocava per caramelles quedava llogat per fer ball durant un any cada quinze dies.»

EL REPERTORI

El repertori que interpretava el Lluís de la Costa era l'usual dels acordionistes i l'aprenia escoltant-lo d'altres. Havia tret les primeres peces de les cançons de la seva mare i també d'un seu germà. Tocava molts valsos, pasdobles i pericons, i altres cançons de moda del moment: «El repertori era el més difícil per a mi. Per això de tant en tant anava a algun *puesto* d'aquests on hi havia els que en sabien més. Aquells anys, amb un parell de vegades que ho sentís, ja l'agafava. Ara sí que me'l toquen cinquanta vegades i no n'aprenc cap. Arribant a casa la primera cosa que feia era provar-ho i totes les anava aprenent així.

Les primeres peces que vaig tocar me les havia ensenyat la meva mare quan jo tenia cinc anys. Eren cançons de les que no havia sabut mai el títol fins ara. Després vaig parlar amb el Marimon, que una vegada vam sopar junts a Arsèguel, i em va dir que era el “Vals Sunyé”. I estic fart de tocar-lo. Ja en deien el vals del Sabata, perquè aquí baix no l'havien sentit sinó a mi. La mare me'l cantava i jo l'aprenia, i també em cantava aquella que diu “*Yo ya sé que tú de mi estás hablando porque la envidia me está matando*”, però no recordo el títol. Després, quan va venir el meu germà de servir, me'n va ensenyar tres o quatre que havia après i me les cantava: “Rosita de un verde palmar”, que és una havanera, i després “Marchábase el soldado”. Però, de repertori, en tenia molt poc i a vegades durant la tarda tocaves dues o tres vegades la mateixa.

De valsos tocava el “Carascal”, que va ser el primer que vaig aprendre deixant aquell que m'havia ensenyat la mare, i també “El Moliner”. De pasdobles, “Viva Chelín”, “La marcha del Comare”, “Petons i cireres”, que també sabia la mare. A més, “El xotis de la relliscada”, “El Serranillo”, que és un fox, “Bésame mucho”, el tango “A media luz” o el pericon “Niña hechicera”.

A Merlès, per Sant Martí, que n'és el patró, quasi sempre ho havia fet jo. I un any els vaig dir que en lloguessin un altre i van fer venir el Casagran, que en sabia molt, i llavors havia sortit aquell ball que en deien “Qué guapa estás, Maria”. Li vaig fer tocar dos o tres cops i ja me'l vaig aprendre, i em vaig fer un fart de tocar-lo.

A vegades havia fet molt tros de camí per escoltar algun altre acordionista. Una vegada vaig baixar des de la Costa a peu fins a cal Riera, de més avall de Puig-reig, per sentir el Tosquiets. Però era tan cregut que quan ell tocava no volia sentir ni una mosca. I vaig pensar: “Coi, no sé, no li veig tant... De la banda del teclat –vaig pensar–, el que fa ell també ho faries tu.” Ara, la banda de l'acompanyament en sabia molt, i jo no en sabia gens.

El repertori d'un lloc, el triava jo i repetia les que m'anaven més bé. Com aquest vals Sunyé, que l'havia arribat a tocar tant que gairebé el tocava amb els ulls aclucats. Fa dos anys, en aquella festa que fan aquí a Manresa de la música, va venir un grup de Mallorca i van anunciar-lo com a novetat amb un altre nom. I perquè no vaig gosar; els volia dir: “Això és novetat? Fa cinquanta anys que el toco.” I aquest vals es va escampar perquè a Manresa hi havia un grup de teatre quan hi vaig venir a viure i jo hi vaig anar tot un any. Vam resseguir tota la costa, fins a Tarragona i fins a Girona. I llavors es va escampar per tot arreu.»

A l'hora de desplaçar-se anava la majoria de vegades a peu seguint els camins rurals i es coneixia totes les vies de la contrada. De tant en tant compartia el trajecte amb familiars o coneguts que anaven a la festa major allà on ell tocava, i alguna vegada, ens explica, sobretot quan era més jove, havia tingut certa por: «Anava a peu a tot arreu. Tant quan havia de fer ball com quan anàvem amb els camillaires, encara que els últims anys a Cornet hi havíem anat amb camió. I més amunt, cap al Berguedà, una part

amb tren fins que em venien a buscar amb algun animal. Des de la Costa fins a les Heures de Merlès hi havia dues hores llargues, i al matí anava cap a Prats, i al migdia cap a Sant Climent de la Riba. Anava sol, a vegades hi havia alguns d'allà dalt que ja ens coneixíem i pujàvem junts.

Sovint era de nit quan baixava, alguna vegada m'hi havia quedat a esperar que es fes clar. Si només era ball de tarda, a les deu o les onze cap a casa amb l'acordió a l'esquena. Els primers anys havia tingut una mica de por, després ja m'havia marxat. Anar sol per aquelles bagues mentre anava sentint cantar la cabrota, bu, bu, bu...»

Els que es dedicaven a la música cobraven amb diners i en aquells moments guanyaven més que fent altres activitats, tot i que en ocasions es feien pagaments en espècie: «Una vegada en vaig sapiguer una mica més, encara que no n'he sapigut mai, i tenia un acordió bo. Els primers anys em daven 50 pessetes per actuació i si era tarda i nit, 100.

Allà a Gisclareny, també els primers dies que hi vaig anar, em volien donar un formatget o un bull o un tall de cansalada, però jo ja en tenia a casa. Estaven acostumats quan hi anaven els de Berga que els ho donaven, perquè era els anys de la misèria després de la guerra.»

LA POSTGUERRA

Acabada la guerra gran part dels acordions diatònics de botons es van deixar de banda i van entrar amb força els de teclat, perquè semblaven més moderns. A part, Sabata considera que eren mal vistos pel nou règim: «A l'entrada dels nacionals l'acordió diatònic va ser mal vist i al País Basc hi va haver gent que els el van fer portar i el van cremar al seu davant. I els van dir que tinguessin la boca callada que si no, anirien a la presó. I era perquè s'anava per aquests bars a tocar cançons contra el règim.

I aquí, a això no s'hi va arribar, però més aviat arraconat sí,

perquè jo, aquests anys que tocava aquest de botons, només hi havia el Rius de Puig-reig, un altre que era d'una casa de pagès vora Casserres, i a Berga el Tosquiets, el Jaumet Xic, el Colom, el Serrador, dos o tres que havien viscut sempre d'això, ningú més.

Una vegada, a Castellar de n'Hug vaig tocar el "Vals Sunyé" i va quedar tota la sala callada, com si no hi hagués ningú, i vaig fer aixecar tothom picant de mans. I només els va fer gràcia perquè era de piano i, d'aquests, molta gent no n'havia vist encara mai cap.»

Les primeres actuacions després del conflicte bèl·lic van suposar una alenada d'aire fresc a molts indrets que volien recuperar la normalitat tornant a celebrar festes i balls després de tres anys immersos en una guerra brutal: «Quan s'havia acabat la guerra, un dia va venir a casa un xicot que també tocava una mica l'acordió aquest de botons, el Pep de cal Josep, per dir-me si voldria anar el dia de Nadal al seu poble, Sant Feliu Sasserra. Des d'abans de la guerra que no s'hi havia fet ball. Vam fer ball continu, tocant una estona cada un. Vam tenir un èxit! La sala plena. Com que no hi havia ningú més i era la primera vegada, es van fer un fart de ballar, en sapiguéssim més o menys. Llavors va venir no sé quina altra festa i ho vam tornar a provar i no hi havia ni les tres quartes parts de gent.»

Durant anys va anar compaginant la seva feina al sector tèxtil amb les actuacions, i els primers temps van ser molt permissius amb aquesta activitat, fins que va haver de deixar de tocar entre setmana: «Quan encara era a casa, si hi havia alguna festa major entre setmana també hi anava. A Viladomiu, els primers anys els deia: "—Tal dia tinc d'anar a tocar i no vindré", i no em deien res. Però va arribar un dia que el director em va dir que s'havien canviat les ordres i que s'havia acabat això de plegar per anar a tocar: "—Amb això del

seguro obligatori, els amos no volen que sense baixa plegui ningú. Ja comprenc que guanyeu més en una actuació que en tota la setmana aquí, però són les ordres que tenim". I n'hi havia un altre que tocava en una orquestra i el van cridar, i li van dir el mateix que a mi. I llavors ho vaig anar deixant. I em vaig vendre l'acordió, perquè m'enredaven per anar a llocs, i ja no hi volia anar perquè no assajava i no tenia repertori ni res.»

A l'època que va ser a Manresa ho va deixar definitivament després d'una actuació que va acabar amb una mala experiència, encara que més endavant es va tornar a engrescar amb les trobades: «La darrera vegada que vaig tocar va ser a Manresa, a la barriada Mion, perquè va acabar malament i jo vaig marxar sense cobrar. Un va donar un cop d'ampolla a un altre i l'ampolla es va trencar. Una sangrera que pujava fins dalt del sostre! I vaig pensar que vindria la policia i vaig dir prou. I així van passar uns anys fins que vaig tornar a arreplegar un altre acordió i sempre més n'he tingut. Després anava a clubs de jubilats i un tocava una cosa i l'altre, una altra. I recordo que a les primeres trobades jo era gairebé sol a tocar el diatònic i, tot i no sapiguer-ne, era molt aplaudit perquè no n'hi havia cap més.»

En aquestes trobades va conèixer l'Artur Blasco, amb qui compartia la mateixa afició pels acordions, i Sabata va ser un dels que n'hi va proporcionar molta part dels que ara estan exposats a Arsèguel. D'altres que li feien gràcia se'ls va quedar ell mateix i ara formen part de la col·lecció particular que té a casa seva: «Fot vint-i-cinc anys o trenta, havia passat una temporada que en comprava tants com ne trobava per vendre. Perquè hi havia el Blasco de Barcelona, que va venir una vegada a casa i li'n vaig vendre un que feia molts anys que hi era. I em va dir que, d'acordions així, tants com n'atrapés

Lluís de la Costa mostra la seva col·lecció d'acordions.

els hi comprés, que no els ensenyés a ningú, només que el truqués, que els vindria a buscar i que m'hi deixaria guanyar la vida. Em dava 1.000 pessetes per cada un que li trobava i li'n vaig vendre potser més de cinquanta, que són allà a Arsèguel. També concertines, quatre o cinc. Com que coneixia molta gent, sabia qui en tenia, i aquestes concertines les buscava als antiquaris, perquè abans no en corria cap.

Si hi havia algun acordió que m'agradava, me'l quedava, i ara en tinc una col·lecció d'una quarantena amb una mica de tot: de nous, de vells, d'italians, d'alemanys, de russos, però no guardo cap trasto.»

El fet d'anar voltant per anar a fer ball a diferents indrets li va afavorir el contacte amb altres músics que es dedicaven al mateix, tot i que explica que n'hi havia pocs a la zona on vivia: «Per allà a la vora no en coneixia gaires. A baix a Merlès n'hi havia uns que s'havien estat a Esmerats i quan el seu pare

tocava l'acordió als seus fills, tant se'ls en fotia. I ara que tots tenen el retiro són dels primers que surten per aquestes trobades, un amb acordió de botons i l'altre de piano.

A Prats havia tingut relació amb el de cal Cisteller, que era un home que tocava el violí a l'orquestra, el Faura. I em deia que jo no perdés el temps, que sense solfeig no faria res. Que només faria riure. Però jo li deia que no tenia maneres d'anar a aprendre'n, perquè a casa tenia feina i no podia perdre-hi les nits. Ara sembla a prop, però abans, amb aquells caminots i voltes, hi teníem una hora llarga, a Prats. I també havia conegut el Batriu, que vam passar tota la guerra junts, i quan ja havien entrat els nacionals vaig saber que aprenia solfa amb el Sidro Tet i es va comprar un saxo.

A part coneixia el Sidro de Can Pou, i havíem set amics. Havia vingut moltes vegades a casa i m'havia ensenyat peces de les seves i jo de les meves. A més

per allà a prop de Puig-reig hi havia un tal Rius que tocava el bandoneón». I ja de més lluny havia conegut el Tosquiets, el Jaumet xic, el Casagran, el Sidro Campou de les Heures, l'Estevet Sastre o el comare de Toloriu.

Encara que ell va tenir molta sort de poder combinar la música com a afició amb la seva feina habitual, altres només es van dedicar de ple a l'acordió. Segons Sabata, aquests tenien una vida dura, encara que no ho semblés, perquè quan es feien grans es trobaven sense recursos per viure: «Un acordionista anava com un baliga-balaga. El Tosquiets havent set el rei de l'acordió va haver de morir en la misèria ajudant-lo l'ajuntament de Berga, que li donava peles cada mes perquè no es morís, i el Jaumet Xic igual. El Jaumet una vegada em va dir: «—Tota la vida tocant l'acordió i ara que no puc em foto de misèria, l'Ajuntament em dona diners i si me'n donés més voldria cridar tots els amics acordionistes i voldria cremar l'acordió davant de tots: «—Oiteu tota la meva història on acaba, al foc', i a cremar-lo'».

Es mostra molt animat amb les noves generacions que ara tornen a tocar l'acordió, perquè durant un temps es va pensar que desapareixeria i creu que és molt positiu que es facin classes per als més joves: «Ara això s'ha engrescat molt amb l'Artur Blasco, les cançons que toca les va a rebuscar d'aquell temps d'abans i hi dona tant interès... i hi ha jovent... I el fer classes cap allà dalt, a Arsèguel, i també cap a Sort, i a Barcelona amb el Marimon... Tot això ho ha engrescat.»

Per això quan pot encara assisteix allà on el conviden i toca una o dues peces, de la mateixa manera que ho ha fet al llarg de l'entrevista, triant-ne quatre o cinc de les que més li agraden, amb una energia i emoció molt especials, unes peces entre les quals no hi ha faltat el «Vals Sunyé».